

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE OKRAJA PTUJ

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: »DOM OF.« PTUJ, Prešernova ulica, soba 19. ČEK. RACUN: NARODNA BANKA PTUJ 643-90603-3 TELEFON: 143 in 168 — POŠTNI PREDAL: PTUJ

Leto II. — Štev. 26

Izhaja tedensko

Ptuj, 30. septembra 1949

Mesečna naročnina din 14.—

Cenr din 3.—

Maršal Tito je govoril v Stolicah

V vasi Stolice pri Krupnja je imel maršal Tito govor, v katerem je govoril o veliki borbi naših narodov proti okupatorju in klevetniški gonji Informbiroja. Uvodoma je opisal vodilno vlogo KPJ pri ljudski vstaji. Govorec o narodno-osvobodilni borbi je Tito dejal:

»Vsa naša borba, borba naših narodov tukaj v Srbiji, v Bosni in Hercegovini, v Hrvatski, Sloveniji, Črni gori in Makedoniji je bila povsod herojska epopeja, kakršno je redko katero ljudstvo doživelo. Že tedaj, prve dni, ko so Hitlerjeve tolpe visoko vihale svoj nos in se varno sprehajale po vsej Evropi, smo tukaj gledali nemške gestapovske in druge okupatorske enote ujeti, ko so hodili kot mokre kure. Vodili so jih srbski partizani. To je bilo leta 1941.

Kje pa so bili tedaj tisti, ki nas danes obrekujejo? Kje so bili takrat tisti, ki danes pravijo, da smo mi gestapovski vohuni, ne pa tisti, ki so sedeli v zatišju in od katerih so zares nekateri tudi bili vohuni? Ti imajo danes pogum, da nam mečejo v obraz to hudo in nesramno besedo. Toda ta se odbija od nas, od nas in naše herojske borbe in pada nanje kot madež na podle obrekovalce.

Ko je govoril o klevetniški gonji Informbiroja, je tov. Tito nadaljeval:

»Vi veste, da smo imeli s Sovjetsko zvezo po vojni najtesnejše stike, vi veste, da smo se popolnoma naslonili na Sovjetsko zvezo, pa če bi šlo za življenje ali smrt, ne samo, ker smo se čutili s krvjo povezani po slovanskih bratrskih občutkih, temveč prav tako tudi ideološko. Tam je bila socialistična izgraditev, tam grade socializem, a mi tukaj smo tudi hoteli in prav tako gradimo socializem. Ali morejo biti med kom boljši odnosi kot med socialističnimi državami, ne glede na to, kakšne narodnosti je katera izmed teh držav. Vam so znani naši govori in članki, prav tako pa tudi veste, kaj je tedaj govoril moskovski radio, veste, da so tedaj nekaj časa z najlepšimi besedami, v superlativih govorili o Jugoslaviji. Pa vendar, tovariši, udarec je prišel prav od njih. Ti so začelniki vse te gonje, ki jo danes vodijo proti nam. In zakaj?

Mi smo prav tako s Poljsko, Češko-slovaško, Madžarsko, Rumunijo težili, da ustvarimo in smo ustvarili dobre odnose. S Poljsko in Češko nam je bilo v tem pogledu lažje, ker sta bili tudi ti državi, ki sta trpeli v minulih vojni, predmet zverinskih napadov okupatorja, ker sta tudi imeli žrtve. Z njima smo lahko našli skupen jezik in način, da najtesneje sodelujemo. Toda mi nismo napravili samo tega. Mi smo prvi na svetu in nihče drug dala pobudo, da upoštevamo tudi z narodi Madžarske, Rumunije in Bolgarije tesne stike in bližnje sodelovanje. Čeprav so krmariji teh držav s svojimi oboroženimi tolpmi ropali in požigali našo državo, smo vendarle šli mimo vsega tega in pomagali tem državam, da bi se dvignile iz mrtvila, v katero so zapadle, in da bi čimprej stopile na pot borbe za socializem ter skupaj z nami odstranile vse, kar nas je v preteklosti ločevalo. Zakaj tedaj ta napad na nas?

Vi se spominjate, tovariši, ko je odšla naša delegacija na Poljsko, je bila to moja prva pot v inozemstvo. Ljudstvo nas je na Poljskem sprejelo zelo lepo, našo delegacijo so bratsko sprejeli. Toda mi nismo odšli na Poljsko zato, ker smo to sami zahtevali, nismo odšli zato, da bi se trkali na prsa, kako smo se bojevali itd. Ne, tovariši. Leto dni je poljski veleposlanik ne le enkrat zahteval, naj odda naša delegacija na Poljsko, najbolje pa, da odidem jaz. Na moje vprašanje, zakaj, je odgovoril, da je na Poljskem položaj zelo težak in da je težko upoštevati simpatije do Sovjetske zveze — tako je govoril poljski veleposlanik. Jaz sem na to vprašal, kaj lahko mi tu pomagamo, pa tudi jaz, ako pridem. Dejal je: »Vi imate moralno pravico, da govorite, saj uživa Jugoslavija velike simpatije na Poljskem.« Po njihovem uradni pozivu smo naša delegacija in jaz odšli na Poljsko. In res, poljsko ljudstvo nas je ne samo lepo sprejelo, temveč je tudi verjelo našim besedam, da lahko samo skupaj s Sovjetsko zvezo mali narodi ohranijo svojo neodvisnost, zlasti pa mali narodi na vzhodu.

Tako je bilo tudi v Češkoslovaški. Čehi so se celo jezili, da ni naša delegacija najprej prišla k njim. V Češkoslovaški smo bili se veličastneje sprejeti kot na Poljskem, pa tudi pri češkem ljudstvu je prišla do popolnega izraza ljubezen do narodov Jugoslavije. To poudarjam zato, ker smatram, da ako je ta ljubezen prišla do izraza tedaj, ni ugasnila niti danes, temveč živi v srcih teh narodov. Toda tisti, ki sovražno delujejo proti Jugoslaviji, jo skušajo zatreti.

V Bolgarijo prav tako nismo šli na svojo lastno zahtevo, temveč smo na njihovo prošnjo iz kurtoazije vrnili obisk. Šli smo kot brat k bratu in potovali iz Sofije v Varno, od tam pa v drugi smeri vnoč v Sofijo. Da bi bolgarsko ljudstvo videlo bratske predstavnike Jugoslavije. Sto in sto kilometrov so prihajali možje in žene po snegu in neurju, čakali so cele noči na postajah, da bi nas videli in pozdravili s solzami veselja. Može so nas objemali in govorili, da je prišel čas, da se resnično bratovsko ljubimo, ne pa da se med seboj prepiramo.

Z Rumunijo je bil prav tak primer. Naš odhod v Rumunijo je imel velikanski pomen za notranjo konsolidacijo te države. To so potrdili pismeno predsednik romunske vlade in voditelj romunske partije, ki nas danes obrekujejo. Tedaj so govorili, da je pri njih slabo, ko pa smo bili tam mi, so izjavili, da se je stanje popravilo in napredovalo. Ko je bila naša delegacija v Bukarešti, pa čeprav ni navada, da predsednik kot predstavnik druge države govori na javnih mitingih, sem govoril na trgu pred množico. Pol milijona Rumunov je prišlo in stalo v snegu, ki je padal, jaz pa sem govoril v jeziku, ki ga ljudstvo razume, v socialističnem jeziku, samo zaradi tega, da bi resnično pomagali romunskemu ljudstvu. Navdušenje je bilo tedaj veliko. Razen tega sem ob obisku Bukarešte moral iti tudi v parlament, kjer sem ponoči v razsvetljavi reflektorjev govoril, zahtevali pa so od mene prav tako, da pojasnim reakcionarnim strankam, ki so bile tedaj v parlamentu, da je njihov čas minil in da je prišel drug nov čas. Storil sem to in sprejel, čeprav to ni bila moja dolžnost. Zastavili smo ne samo svojo avtoriteto, temveč smo se spustili tudi v politične težkoče zunanje-političnega značaja, samo da bi jim pomagali. Toda, kaj se je poleg tega dogodilo kratko po tem času, ko smo bili v Rumuniji? Neko noč so zginele vse moje slike v Bukarešti, kar, se razume, ni važno, toda v vsem mestu in v delavskih in buržoaznih krogih se je razširila vest, da sem prestopil v imperialistični tabor. Zakaj je prišlo do tega tovariši? Zaradi tega, da bi se ubilo tisto veličansko zaupanje romunskega ljudstva v našo državo in naše narode kakor tudi v vodstvo naše države. To so storili tisti od zgoraj.

Vidite, tovariši, v tem grmu tiči zatec, v zavisti zaradi ljubezni teh narodov do naše države, v zavisti zaradi ljubezni teh narodov do vodstva naše države. To se ne tiče samo voditeljev v državah, ki sem jih omenil, temveč tudi nekaterih voditeljev v Sovjetski zvezi. Le-ti so vse to pričeli. Le-ti so zrušili tisto ogromno delo, ki nam je uspelo, da smo ga dovršili po vojni, ko smo ustvarili bratsko zvezo narodov ne samo na Balkanu, ampak na vzhodu v splošnem. Njim je, tovariši, in tova-

rišice, ljubo, da se med seboj prepiramo. Star rimski pregovor »Divide et impera« — Divide et impera — je ostal tudi sedaj dejstvo, ničesar se ni spremenilo. Ti voditelji, ki imajo pred zgodovino ogromno odgovornost, se bavijo z nesocialističnimi metodami za razbijanje zvez med posameznimi narodi, da bi jih mogli lažje izkoriščati v svoje namene.

Zakaj je to potrebno? Ali ne bi bilo bolje in lažje, da bi imela Sovjetska zveza, recimo Jugoslavijo, kot najzvestejšega prijatelja, ki bi mogel s svojim primerom prispevati k širjenju zaupanja ne samo med ljudskimi množicami na vzhodu, ampak tudi v vsem svetu, ki bi bil primer graditve socializma in da bi se socializem opravičil kot najboljši družbeni sistem. Mar bi to ne bilo boljše? Oni niso videli, da je to boljše. Smatrali so, da je vendar boljše, da bi mi ne bili preveč popularni, smatrali so, da ni preveč dobro, če mi prehitro zrastemo. Ugotovili so, da naše metode niso v skladu z njihovimi zaradi tega, ker se pri nas mnoge stvari lažje obvladajo kot pri njih. Hoteli so, da delamo tako, kot nam oni diktirajo. Mi pa smo rekli: Ne, mi pojdemo svojo pot. Izkoristili bomo vse naše možnosti, izkoristili bomo pa prav tako vse pozitivne črte vašega socialističnega razvoja. Toda ta pot jim ni ugajala.

Poglejmo sedaj, zakaj je Sovjetska zveza z nami tako hitro prekinila ekonomske in druge zveze. To se lahko razume: oni niso hoteli razumeti naših potreb, ampak samo svoje, mi pa smo mislili, da je to nepravilno ter da, ko gre za trgovino, moramo trgovati kot enakopravni. Mišljenja smo bili, če že trgujemo na kapitalistični način, da imamo pravico zahtevati za svoj trud, za trud naših delovnih ljudi odgovarjajoče nadomestilo, da dajemo blago za blago, da se plača odgovarjajoča vrednost z obeh strani, ne pa, da bi dajali mi ceneje ter bi zaradi tega trpelo pomanjkanje naše ljudstvo. To je eno. Drugič smo bili proti temu, da bi se vsakdo vmešaval v reševanje vprašanj naše ekonomike. Rekli smo: Potrebni so nam sovjetski inštruktorji in specialisti, potrebni nam pa niso sovjetski poveljniki, ker smo se tudi mi naučili poveljevati in znamo poveljevati tudi sami. Da tovariši, mi lahko tudi sami poveljujemo. To jim pa ni ugajalo.

Iz tega je jasno razvidno, kaj jim ni ugajalo. Njim ni ugajala ta naša odločnost, da ohranimo svojo neodvisnost. Neodvisnost se pa mora ohraniti samo, če se ohrani gospodarska neodvisnost. Mislim gospodarsko neodvisnost v taki meri, kolikor je potrebna da moreš enakopravno trgovati z drugim, ko dajš neko vrednost za drugo enakovredno in obratno. Njim to ni ugajalo. Mi pa nismo mogli drugače. Morali smo tako ravnati.

Ko nam je Sovjetska zveza odpovedala gospodarske pogodbe, so mislili nekateri ljudje tam, da bomo doživeli v nekaj mesecih polom. Zakaj so to mislili s tako gotovostjo? Zato, ker ne poznajo sile naših narodov. V sile naših narodov pa mi verujemo. Mislili so, da bo pri nas propadlo vse, če bodo z nami prekinili ter da bo naše ljudstvo videlo pri tem posledico naše avanturistične politike, kot se oni radi izražajo, posledico našega nepristanka, da bi nam poveljevali. Mislili so, da se bo ljudstvo zaradi tega uprlo zoper nas. Bilo pa je prav nasprotno. Nismo s tako zelo težkim srcem sprejeli te odpovedi v gospodarskem pogledu; bolj težko smo občutili to iz političnih razlogov, ker smo imeli dejansko z njimi take dogovore, kot so bile skupne družbe »Justa« in »Juspa«, ki so bile bolj kolonialnega značaja kot ustanovljene na načelu enakopravnosti. Nam je bilo zelo ljubo, da smo te pogodbe likvidirali, najbolj pa bi bilo, da bi se po likvidiranju teh pogodb pričelo vnovič na enakopravni bazi. Zato še enkrat rečem, da nam zaradi tega ni bilo žal, ker ti odnosi niso bili pravilni, bratski odnosi socialističnih držav.

Gledali so na to z veliko jezo in besom. Mislili so, da je najbolje za njih, ako odpravijo naše vodstvo in pripelejo ljudi, ki bi se kot voditelji ne upali upirati njihovi ekonomski in zunanji politiki. In kaj so si tedaj izmislili? Pozvali so ljudstvo Jugoslavije na upor zoper njegovo vodstvo, z željo, da bi se začela splošna zmeda in pretep na vseh straneh. Vendar je naše ljudstvo po zaslugi enotnosti Partije in ljudstva pokazalo veliko zavest in vzdržalo ta največji udarec, največji po letu 1941, ko so nas napadli okupatorji. Nič manj silen po svojem pomenu in želji, da razbije našo enotnost. Na njihovo veliko žalost se je ta udarec odbil ob naši enotnosti kot žoga od stene. Naše ljudstvo je napravilo svoj izpit ter še enkrat pokazalo, da moremo vzdržati ne samo take, ampak tudi močnejše udarce.

Tovariši in tovarišice. Če pogledamo neke dogodke zadnjih dni, se moramo vprašati, kakšen je ta proces v Budimpešti, ki je bil tam te dni. Zdi se mi, da takega gledališkega komada že dolgo ni bilo v kakem gledališču, in če bi ga mogli predvajati v gledališču, bi bila to veličanska burka, kateri bi se ljudstvo od srca smejalo. Vendar pa je v javnosti to tragična stvar. Čeprav smešno, je tudi zelo tragična. S to novo metodo proti nam — ki je že preizkušena, ne bom pa se spuščal v to, kje in kdaj — so nas hoteli dokončno potolči. S tem procesom so hoteli v Budimpešti najti krivce, soditi in obsoditi Jugoslavijo in jugoslovansko vodstvo, prikazati jih svetu kot največje spletakarje, ki ogrožajo mir na vsem svetu, kot ljudi, ki dejansko morejo ogroziti mir v svetu, z eno besedo kot vohune gestapa, Amerike, Anglije in ne vem koga še. S tem nesramnim procesom so hoteli razdvojiti naše narode od narodov na vzhodu ter do gotove stopnje omajati napredne demokratične sile v drugih zapadnih državah, ki dejansko ne vedo, za kaj gre. Neobveščenim ljudem, ki ne poznajo predigre te komedije, bi se včasih nekaj od tega zdelo verjetno, čeprav pri vsem, kar se je izreklo na procesu, ni niti trohice resnice, čeprav je vse izmišljeno in uprizorjeno, porojeno v glavah sovjetske obveščevalne službe ter madžarskih mamelukov v Rakosijem na čelu. Vse je bilo skonstruirano v njihovih pokvarjenih glavah in o teh svojih tvorbah grmijo vsemu svetu. Smoter vsega tega pa je želja, da bi potolkli naše vodstvo.

Vendar vse, kar so v Budimpešti govorili, ves ta bedni proces je bil tako neumno aranžiran, da nihče na svetu, ki misli, ničesar ne verjame in ima vse to za navadno komedijo. Zakaj je bila potem aranžirana procesa potrebna ta burka? Ali so resnično tako neumni, da mislijo, da bodo narodi drugih držav to verjeli? Niso in ne mislijo. Njim je bil ta proces in vse priče na njem potreben v prvi vrsti za notranjo uporabo v državah na vzhodu in v Sovjetski zvezi. Kajti narodi Sovjetske zveze in drugih vzhodnih držav ljubijo novo Jugoslavijo. Proti nam niso sovjetski narodi, ampak tisti njihovi voditelji, ki nam želijo vsiliti svojo komando. Na eni strani je torej njim to potrebno za notranjo uporabo, na drugi strani pa zato, da bi preplakali voditelje vseh komunističnih partij, ker pravijo na ta način: Če nečete tako, kot vam pravimo, boste razglašeni za vohune in agente Amerike, Anglije, gestapa in morda tudi Abesinije, če je potrebno.

Ta proces je torej zgodovinska burka, ki meče najtemnejše sence na njegove aranžerje. Našim narodom ne bo škodilo, kajti vse, kar je bilo tam rečeno, ni in ni moglo biti dokazano z dejstvi. Vse to je najpreprostejši bluff, ki bo v kratkem času razpršen kot pleve v vetru. Naša država, ljudstvo in vodstvo pa bodo ostali čisti kot solza pred vsemi temi klevetami, ki jih širijo proti nam.

V Madžarski smo bili prav tako na obisku na odločno vztrajanje voditeljev, da bi tudi njim pomagali, ki pa nas danes najpogostje obrekujejo. Le-ti so tedaj govorili, da smo mi edina država, s katero more madžarsko ljudstvo v zaupanjem govoriti, ker smo mu izkazali največ pozornosti in velikodušnosti. Želijo smo, da pomagamo tudi njim, da bi bilo doseženo tudi v Madžarski boljše stanje. Odšli smo tja in ljudstvo nas je lepo sprejelo.

Sedaj bi vam rad, tovariši in tovarišice, povedal nekaj besed tudi o naši zunanji politiki. Poteklo je že leto in pol od zloglasne resolucije Informbiroja, v kateri nas obtožujejo, ne samo da ne gradimo socializma, temveč, da smo se celo tudi vključili v zapadni kapitalistični blok. Mar je to točno? Seveda ni točno, tovariši. To je laž. Veste, da smo pred vsemi mednarodnimi forumi, zborovanji, pred Združenimi narodi in drugod vseskozi podpirali Sovjetsko zvezo. Priznavali smo vodilno vlogo Sovjetske zveze, priznavali smo jo za glavnega borca, ki vodi bitko tudi za naše pravice. Ne bom se sedaj spuščal v to, kako je bila prodana Koroška, ker se je o tem že govorilo. Ne bom govoril o tem, kako je prišlo do tega, da smo morali Trst zapustiti in da je to vračanje še vedno odprto, kajti tudi za to bo prišel čas, da povemo malo več. Toda, povedal vam bom, kakšno je naše današnje stališče, kajti, kdo bi se danes lahko, ko bere časopise, vprašal, zakaj v New Yorku, v Lake Successu ne podpiramo vseskozi predlogov Sovjetske zveze. Tam bomo ravnali načelno pravilno in ne bomo zaradi ne vem česa prikrivali nepravilnega ravnanja kogar koli. Sovjetska zveza se je odpovedala načelnemu stališču v vprašanju malih narodov, kar se vidi iz odnosov proti nam. Voditelji ZSSR teptajo s svojim ravnanjem z našo državo ta načela tudi v žaljivih notah, ki nam jih pošiljajo, zlasti v zadnji noči, in z grožnjami, ki lahko veliko pomenijo, pa tudi z rožljanjem z orožjem okrog naših mej in kopanjem rovov na Madžarskem in v Rumuniji, z eno besedo, s takim svojim stališčem do naše države — čeprav nismo ljudje, ki se boje rovov in rožljanja z orožjem, ker je naša vest čista. Naša vest je čista, naša stvar je pravilna, in nimamo se česa bati. V Združenih narodih smo glasovali za predloge Sovjetske zveze tam, kjer je to načelno bilo in kjer bo pravilno, kot je vprašanje Grčije. Nismo pa glasovali tam, kjer gre za samo Jugoslavijo in odnos do naše države, in nismo za nikogar glasovali, temveč smo se vzdržali. Tam, kjer se govori o pravicah malih narodov, o vojnouhujskaški propagandi, nismo mogli reči za tisto, kar je točno, da ni tako in da tega ne dela Sovjetska zveza, oni pa nam tu rožljajo z orožjem. Naj svet ugotovi, ali je točno ali ni. Ničesar ne bomo govorili, toda dali jim tudi ne bomo svojega glasu tam, kjer teptajo socialistična načela.

Mi smo majhna država, toda strogo bomo varovali svojo zunanje-politično linijo. Strogo bomo pazili, da bo slone la na načelih marksizma-leninizma, da bo socialistična, da bo povedala vsem velikim — in tu gre za velike — tako Zapadu kot Vzhodu, da ni mogoče trgovati niti govoriti o usodi malih narodov, ne da bi jih vprašali, če soglašajo ali ne z razgovori, ki se vodijo glede njih. Mi smo polnoletno ljudstvo. Naše ljudstvo je v stoletjih dokazalo, da je sposobno, tudi državniško sposobno, da upravlja samo sebe in ne bomo nikomur dovolili, da bi vam vsilili svojo upravo in nam solli pamet, kjer to ni treba.

Mogoče bi kdo, tovariši in tovarišice, vprašal, kako daleč bo to tako šlo. Na to vprašanje vam ne morem odgovoriti. Kajti to ni odvisno niti od mene niti od nas vseh skupaj. Vemo samo eno: Kako se bomo držali, in vseeno je, kakšna preizkušnja bi prišla, kakšne težave bi prišle. Držali se bomo, kot smo se doslej držali, in prav nič ne bomo spremenili svojega stališča.

Vseeno je, kakšne težave bi prišle. Držali se bomo tako kot smo se držali do danes, pogumno bomo hodili po svoji poti, gradili socializem in gledali, da se naše vodstvo ne bo odločilo od ljudstva, da na ljudstvo ne bo gledalo kot na figuro, temveč kot na zavežne ljudi, ki ustvarjajo svojo usodo, ne kot na figuro.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Maršal Tito je govoril v Stolicah

(Nadaljevanje s 1. strani)

re, ki jih lahko premikaš in delaš z njimi, kar hočeš. Naša država je zvezna socialistična država, v posameznih republikah združuje nekaj narodnosti, to da rešili smo nacionalno vprašanje tako, kot so to želeli ti narodi in nismo vsilili neke svoje rešitve, ki ne bi bila v skladu z željami ljudstva. Pri tem je bila ta sreča, da je naša Partija že prej zdavnaj pravilno razumela želje narodov o ureditvi njihovega notranjega življenja in je po teh željah tudi ravnala. Zato bomo po poti, po kateri smo doslej hodili, korakali tudi nadalje, spoštovali bomo svobodo in enakopravnost vseh narodov. Ne bomo se oddvajali od ljudstva in dali bomo za ljudstvo vse, pa tudi življenje, kadar koli bo potrebno.

Tovariši in tovarišice, dovolite mi, da vam povem nekaj besed tudi o našem vsakdanjem delu, o naši graditvi in izpolnjevanju našega petletnega plana, o naših težavah in uspehih. Veliko vam ne bom govoril, ker o tem govorimo in pišemo vsak dan. Toda, hotel bi vam povedati nekaj besed v izpodbudo, da ne bi morda kdo pomislil, da nam bo zaradi vseh napadov na nas in vseh težav, ki nam jih povzročajo, nemogoče uresničiti svoje zamisli in svoje plane. Tovariši, izpolnjevanje nalog, ki smo jih postavili, se razvija po planu. Uresničili bomo vse, kar smo si zamislili in odločili. Slisali in brali ste, da smo izpolnili polovico petletnega plana, da smo uspešno izvršili prvo polovico plana v tem letu. Sedaj bo tudi druga polovica tega tretjega leta našega plana prav tako v kratkem izpolnjena. Seveda zahtevamo od naših ljudi velike napore, toda naši delovni ljudje, naši delavci in naši kmetje razumejo vse tiste ukrepe, ki jih izdajamo, kajti izdajamo jih samo v dobro naših narodov, njihove sedanosti in prihodnosti. V letu ali dveh bomo z izpolnitvijo petletnega plana ustvarili boljše življenjske razmere ne samo v mestu delavcem, temveč tudi na vasih kmetom. Da bi pa to dosegli, se moramo zelo truditi, zahtevamo od naših ljudi, da zastavijo vse svoje sile. Zahtevamo, da gredo kmetje na sečnjo drv, zahtevamo, da dajo pri odkupu žita, vse to pa zaradi tega, ker je to življenjsko vprašanje za izpolnitev našega plana, ML tovariši, ne bi mogli izpolniti svojega plana, če ne bi naši kmetje izpolnjevali tistega, kar mi od njih zahtevamo po planu odkupa žita, ali drugih živil. Vem, da odkup ni simpatična stvar. Tudi sam bi imel veliko raje, če bi mogla biti prodaja že prosta. Željno pričakujem ta trenutki, ki bo tudi prišel, vendar za sedaj še ne moremo delati tako. Tudi tu moramo planirati prav tako kot planiramo graditev tovarn. Upoštevali moramo število ust, ki bodo zahtevala ta živila, število delavcev, ki prihajajo v naša podjetja. Zanje moramo planirati dovolj žita ter druge hrane, da bi lahko živeli ter delali. Kdo pa nam bo dal, tovariši, če ne naš delovni kmet, naši zadrugniki? Nimamo zlata in denarja, da bi lahko zunaj kupili žito in druge življenjske potrebščine. Če bi jih imeli, bi to tudi tam kupili. Toda, danes moramo zahtevati od našega kmeta in apelirati na njegovo visoko zavestnost, kajti ne more biti, da danes naši kmetje ne bi razumeli vsega bistva velikega dela, ki ga gradimo, bistva socializma v naši državi.

Prišel bo čas, ko vam bo do podrobnosti lasen vsak ukrep, ki smo ga do danes izdali in ki jih bomo v prihodnje izdajali. Zato storite vse, kar morete, kajti to je dolžnost vsakega državljan naše države, vsakega delavca, kmeta in vsakega našega delovnega človeka — da da maksimum, da se kar najbolj trudi tam, kjer dela. Naši kmetje morajo vedno imeti pred očmi, da prideka stotisoče novih delovnih ljudi v naše to-

Okraj Ljutomer napoveduje tekmovanje v kapitalni izgradnji zadrugnih objektov vsem okrajem LRS

Aliju Sirotanoviču, ki je uvedel nov način dela v rudnikih ter s tem dosegel nove uspehe, se iz dneva v dan pridružujejo borci za večjo storilnost tudi v drugih gospodarskih panogah. Plemenitemu socialističnemu tekmovanju za večjo storilnost pa so sedaj, ko so pregledali vse možnosti, s katerimi bi lahko dosegli večjo storilnost, pridružili tudi kmečki delavci okraja Ljutomer.

V ta namen se je sklicala konferenca vseh članov širše okrajne uprave za kapitalno izgradnjo, v kateri so zastopane vse množične organizacije okraja in oblastni forumi. Na tej konferenci se je analiziralo dosedanje delo pri kapitalni izgradnji okraja Ljutomer, pregledali so se uspehi, neuspehi ter napake pri dosedanjem delu. Na to so se pregledali letni plani in procentualna izvršitev istih ter na podlagi teh ugotovitev soglasno sklenili, da bodo napovedali tekmovanje v kapitalni izgradnji na zadrugnem sektorju vsem okrajem LRS, ki se bo pričelo z dnem 25. septembrom 1949 in trajalo do 29. novembra 1949.

Tekmovanje se bo izvajalo po naslednjih točkah:

1. Izvršitev plana živinoreje in zagotovitev potrebnih prostorov;

Graditelji tovarne aluminija iz Strnišča med zadrugniki

V nedeljo, dne 25. sept. je obiskala skupina ključavničarjev, kovačev in varilcev z orodjem vinogradniško obdelovalno zadrugo Gorca-Dežno, ki se nahaja na nedostopnem kraju Haloz, z namenom, da pomagajo zadrugnikom pri gradnji socializma.

Pomoč graditeljev iz Strnišča na terenu, posebno v zadrugi, ki je odrezana od prometnih zvez, je bila izredne važnosti. Navdušen je med zadrugniki je bilo nepopisno, saj je bilo le vrste povezave med delavci in zadrugniki od ustanovitve zadruge doslej še malo. Uspeh je bil ogromen, saj sta tovariša

varne in da bodo še pritekali. Od kod prihajajo? Z vasi. Razen tega je več deset tisoč ljudi delalo tudi letos v delovnih brigadah, po gozdovih, v rudnikih in različnih podjetjih. Tudi te je bilo treba hraniti. Zanje nismo ničesar posebej vzeli od kmeta, temveč smo morali dati kruh iz državnega fonda, tako da v tem času niso porabili svojega kruha doma. To je bilo porabljeno v korist splošne skupnosti naše socialistične domovine, za zgraditev socializma in izpolnitev našega plana.

Ko pa govorimo o težavah, tovariši, lahko rečem, da večjih težav ne bo, kot smo jih doslej pretrpeli. Mislim, da bodo prihodnja leta lažja kot ta. Z izpolnitvijo petletnega plana pa bo še veliko lažje. Laže bo v vsakem pogledu tako glede prehrane kakor tudi glede delovne sile, ko bomo imeli dovolj strojev. Sedaj pa storimo vse, da bi naše lastne tovarne, nove in stare, izdelovale čim več strojev, ki so potrebni kot zamenjava za delovno silo. Da bi nabavili stroje, ki so potrebni za nadomestilo delovne sile, smo prosili tudi za posojilo od Amerike, ne da bi ga z nečim drugim plačali, temveč da ga ji bomo vrnili z dobrimi obrestmi. Iz strojev hočemo napraviti tisti element, ki bo zamenjal delovno silo in olajšal ljudem delo, da bi laže delali in se bolj posvetili dvigovanju svoje kulturne in življenjske ravni. Tudi stalno podarjamo, da je treba vzdržati in preprečiti sem, da bomo v kratkem tudi zmagali. Najvažnejše pa je, tovariši in tovarišice, da varujete enotnost. Ne dovolite, da bi vas kdo omajal in ne verjemite nobenim zlaganim vestem ne z Zapada, ne z Vzhoda. Verjemite samo vestem iz svoje države, t. j. verjemite v tisto, kar vidite in kar sami gradite, verjemite dejstvu. Ni potrebno, da bi vam kdo, bodisi iz Moskve bodisi iz Budimpešte, Prage, Varšave, Bukarešte ali Sofije govoril o tem, kar vi delate, kajti sami veste, kaj gradite. Ne more biti točno tisto, kar ti pravijo, temveč to, kar vidite, in zato ne dovolite, da bi vas ovirali pri vašem delu.

Tovariši in tovarišice, enotnost naših delovnih ljudi je poročstvo vseh naših zmag. Bilo je poročstvo vseh zmag v preteklosti in bo poročstvo tudi naših zmag v prihodnosti.

Naj živi naša enotna Federativna ljudska republika Jugoslavija!

Pri Vidu je bil odkup žitaric izveden brez znatne pomoči predsednika KLO

Za dosego povečanja proizvodnje žita za 1500 vagonov ali za 18% v primeri z letom 1939 postavlja petletni plan pogoj zvišanja hektarskega donosa kljub zmanjšanju posejanih površin.

Resnost letošnjega odkupa pripisujejo nekateri kmetje pospešenemu razvoju zadrugništva, ne da bi pri tem upoštevali gornjo plansko nalogo, ki izvira iz nujnosti dviga živ-

Korpar in Kisela popravila 75 kom. razne posode, zavarila sekire, krampe, verige itd. Tovariši Renko in Ferlež sta popravila in prekovala 25 kom. raznega orodja, kakor sekire, krampe, motike in drugo. Tovariši Borovšak, Kolarič, Kotnik in Kampl so se pokazali kot spretni ključavničarji, popravili so 13 komadov ključavnic in izdelali ključke, popravili tri kose, popravili žage za čiščenje drevja ter še nekaj drugega manjšega orodja. Tov. Toplak je popravil bencinski vlačilni motor. Tov. Mojzer je popravil možko dvokolo, naš mojster tov. Kokol je usposobil lovsko puško. Kolektivno pa smo popravili dve vinski črpalki in dve decimalni tehtnici. Uspeh je bil 50% prekoračen od normiranega časa.

K tako velikemu uspehu pri delu je vsakega posameznega člana kolektiva gnala partijska zavest in dolžnost, pomagati našim delovnim ljudem na vasi, posebno zadrugam v pasivnih krajih, ki so odrezane od obrtnikov in ki se še borijo pri obdelavi s primitivnim orodjem. Kljub temu, da je kolektiv tovarne v Strnišču vložil ves trud, da čim več naredi, je še ostalo ogromno nepravilnih stvari.

Po končanem delu je nastalo med zadrugniki in delavci izredno veselo razpoloženje. Zapela je harmonika. Kako ne bi, saj se je vsak veselil nad ogromnimi uspehi dela. Odborniki zadruge tov. Geč se je z daljšim govorom zahvalil vsem, ki so se odzvali in prihiteli na pomoč ter izvršili delo velike vrednosti.

Med veselim razpoloženjem smo v razgovoru z zadrugniki zvedeli za ogromne uspehe zadruge od njene ustanovitve. Zadruga je bila ustanovljena leta 1946 z 48 družinami, skupno z 245 člani. Sedaj poseduje 249 ha obdelovalne zemlje. Od tega ima 62 ha vinogradov. Vprežna živina ima 14 volov in 5 konjev. Sadovnjake so zboljšali za 200%, vinograde pa za 50% od lanske letine.

Da bodo lahko strojno obdelovali vinograde, so izregurali in posadili 1 ha vinograda z ženo napeljavjo. Preuredili so hišo v Zadrugi dom s pisarnami in dvorano, obnovili hleve, dvignili živinorejo za 200% od leta 1946, zgradili štiri cisterne za zbiranje vode po 300 hl, obnovili in preuredili hišo v Dom igre in dela. S prostovoljnim delom so postavili telefonsko napeljavo iz Podlehnik, organizirali krojaško in čevljarško delavnico, v planu pa imajo še organizirati kovaško, mizarsko in sodarsko delavnico. Centralizirali so žganjekuho po brigadah.

Zadrugo vodi sedemčlanski upravni odbor. Tov. Geč je strokovni svetovalec in je med zadrugniki očitno zelo priljubljen, ker se zalaga za politično prevzgojo zadrugnikov. Partijska celica ima 10 članov in 2 kandidata ter mladinsko organizacijo s 40 mladinci.

Graditelji iz Strnišča so odnesli najboljše vtise, z veseljem so pa sprejeli sklep, da bodo še večkrat obiskali zadrugo Gorca-Dežno.

K. F.

Delegati okrajne sindikalne konference v Ptuj so sprejeli važne sklepe

V železničarski dvorani v Ptuj se je vršila v nedeljo, 25. septembra okrajna sindikalna konferenca 56 najboljših članov-delegatov sindikalnih podružnic. Pregled dosedanjih uspehov v sindikatu organiziranih delavcev na področju ptujskega okraja je bil delegatom dokaz, kako različno se lotevajo sindikalnih nalog poedini sindikalni odbori in kake uspehe dosegaajo agilne podružnice. Vrsta napak, ki so zavirale delo ostalih podružnic, je pa le odraz nepravilne razdelitve dela in nerazumevanja potreb časa. Nekateri sindikalni funkcionarji ostajajo samo pri vprašanju preskrbe svojih članov, sami jim pa razen tega ne nudijo niti vzgoje v razredno zavedne in borbene delavce.

Novoljubljenih 7 delegatov se bo z delegati iz Majšperk v Strnišča, ki jih bo skupno 30, udeležilo oblastne sindikalne skupščine 25. oktobra t. l. v Mariboru.

Naslednji sklepi, ki so jih sprejeli delegati na tej konferenci, predstavljajo znatno izboljšanje uspehov in življenja članov sindikatov in sicer:

1. Organizacijska učvrstitev vseh sindikalnih forumov je predpogoj uspešne-

ga sindikalnega dela, zato bomo vložili vse napore, da bodo upravni odbori reševali vse naloge. Največjo pozornost bomo posvetili sejam upravnih odborov, da bodo res zajemale problematiko iz življenja članov in da bodo ti problemi sproti rešeni;

2. da bomo tudi v bodoče dokazovali vsem klevečnikom, da smo na pravilni poti, da nam ni potrebna njihova skrb za našo blagostanje in da bomo budno skrbeli ter pomagali pri tem, da bodo produkcijski plani predčasno izpolnjeni;

3. da bodo naši člani spoznali prednosti graditve socializma, bomo jačali vse oblike kulturno-prosvetnega dela, predvsem z razširitvijo marksističnih krožkov;

4. da bodo delovni ljudje za zimo pre-skrbljeni med drugim tudi s kurivom, bomo tudi v nadalje s sodelovanjem podpirali akcijo za sečnjo drv in vodili skrb, da bodo ta drva pravočasno na razpolago;

5. pojačali bomo tekmovanje, da bomo do oblastne skupščine ZSJ dosegli čim več uspeha. Tekmovalni plan je bil sprejet na konferenci predsednikov in tajnikov podružnic.

S. M.

V „Tednu knjige“ so miličniki priredili literarni večer

Že daleč vidim razsvetljena okna dvorane Doma Narodne milice na Ormoški cesti v Ptuj. Pospešim korak, kajti nisem hotel biti zadnji na prvem literarnem večeru v novem Domu NM. Ko stopim v dvorano, je bilo vse nekako praznično pripravljeno. parole, slike zastave, šopki rož na mizi, vse to je opozarjalo na nocojšnjo prireditev v tej dvorani.

Obiskovalci so počasi drug za drugim prihajali in tako se je prav hitro dvorana polnila s člani milice in notranje uprave. Da pa tudi v tem času ne bi bilo dolgčas, je tov. Kiker poskrbel za glasbo in prinesel radio v dvorano, da je tako lahko vsakdo čakal na začetek literarnega večera.

Ura je bila 20. Treba je bilo pričeti, kajti kot organi javne varnosti in uniformirani ljudje se moramo držati discipline, čeravno se to le poredko vidi na raznih drugih sestankih masovnih organizacij v Ptuj. Kulturno-prosvetni referent otvoril literarni večer in obrazložil navzočim, zakaj je prav za prav prirejen ta literarni večer. Omenil je važnost knjige, da je ona naša učiteljica, naša vzgojiteljica, katera nas vzgaja in nam vlija novih moči pri gradnji socializma. S knjigo se kulturno dvigujemo, knjiga je tista, ki nam kaže pot v bodočnost, ki nam bistri um in sploh se lahko na njo naslanjamo v vsakem momentu, kajti knjiga ti pove vse. Če hočeš vedeti kaj poučnega, znanstvenega, kaj o tehniki, o Partiji, o Titu, je zopet knjiga tista, ki ti bo vse to dala s svojo vsebino. Prav posebno pa se moramo spominjati tistih, ki so s svojim umom prispevali tako ogromni delež k temu, da imamo danes tako grmado naprednih knjig, iz katerih se učimo živeti, iz katerih dobivamo poguma za nadaljnjo borbo za izgradnjo socializma in to so naši klasični, pesniki, pisatelji itd. V zvezi z vsem tem je prirejen današnji literarni večer, je povdaril kulturno-prosvetni referent. Nazadnje je napovedal, kaj nam bo prečitala tov. Belšakova. Tov. Belšakova je čitala odlomek iz knjige »Spomini na partizansko leto« in sicer o našem hramu Marku. Vsi so z največjo napetostjo zasledovali Belšakovo pri čitanju in kmalu čakali, kakšen bo ko-

nec tega odlomka. Še Majda, katera je vs čas zehala, se je v trenutku, ko je Belšakova čitala o junaški smrti Marka, predramila in pričela bolj živo poslušati. Po prečitani snovi se je razvila živa debata, saj so bili med nami tisti, ki so skupno z Marokom prenašali v borbi za osvoboditev dobro in slabo.

Na vrsti je bil kulturno-prosvetni referent, ki se je lotil prav za prav prve slovenske pripovedke Franca Levstika: Martina Krpana in iz istega prečital samo kratek odlomek, ter po končanem čitanju obrazložil navzočim pomen te knjige, kako prikazuje Levstik v tej pripovedki dunajsko buržoazijo, katera je samo v sili prosila Kranjskega Janeza za pomoč, sicer pa ji je bil trn v peti in je ubogo Kranjsko deželo samo zatirala in tlačila ter zaslužjevala.

Na vrsto so prišla lastna dela navzočih. Citali so članke, katere so sami pisali, kajti nujno je, da se vsakdo priuči pisanju in da s tem dobimo novih dopisnikov za naše časopise in da s tem ne bo ostal res noben dogodek pozabljen za javnost.

Pri nekaterih je bilo treba res precej prigovarjanja, predno je dobil toliko korajže, da si je upal prečitati svoj članek, kajti vsak se je izgovarjal, da ne zna pisati itd., toda vsebina člankov pri nekaterih je pokazala, da to ne drži in da zna nekateri prav dobro in zanimivo pisati, pa tudi slovnico.

Med čitanjem teh člankov je čas prav hitro potočal in kar naenkrat je bila ura 23. Nkdo se ni spomnil na uru, temveč vsak je z največjim zanimanjem poslušal kaj in kako je napisal njegov tovariš, je pač radovednost in mogoče tudi zavist, kdo bo najboljši. Vseled pozne ure je bilo nujno, da končamo z našim literarnim večerom. Kako potreben je tak večer, se je najbolj videlo po željah navzočih, ki so zahtevali, da se enak večer kmalu zopet vrši.

Poleg literarnega večera si je knjižnica Narodne milice Ptuj za »Teden knjige« nabavila preko 150 knjig in s tem obogatila svojo knjižnico, iz katere bodo miličniki črpali vse kar potrebujejo za uspešno in naporno službo v vrstah NM.

Lp.

Kontrola prometa s krompirjem

Za dvig letnega pridelka krompirja v Sloveniji na 64.000 vagonov je po doletu petletnega plana LRS potrebno povečati površino, posajeno s krompirjem in dvigniti hektarski donos.

Ta planska naloga zahteva od vseh pridelovalcev krompirja vse napore za doseg postavljenega cilja, od krajevnih ljudskih odborov pa zahteva, da skrbijo za razširitev orne zemlje in za povečanje pridelka, ob času oddaje pa za to, da izpolnijo pridelovalci krompirja svoje obveze.

Opozorilo na resnost tozadevnih planskih nalog je tudi odredba o ureditvi prometa s krompirjem v letošnjem gospodarskem letu (1949/50) (Uradni list LRS št. 28 — 15. sept. 1949.)

Ravno radi gornjih nalog je krajevnim ljudskim odborom poverjena kontrola nad pridelovalci krompirja, da ne bodo prodajali ali drugače razpolagali s krompirjem, dokler niso izpolnili obveze glede prodaje krompirja državi. Zato tudi brez njihovega potrdila o izpolnitvi obveze prodaja prostih presežkov krompirja ni mogoča.

Kontrola krajevnih ljudskih odborov se izvaja tudi nad pridelovalci krompirja, ki nimajo predpisa obvezne prodaje krompirja, s tem, da ti ne morejo prodati ali drugače razpolagati s svojim pridelkom krompirja, če nimajo potrdila KLO, da nimajo predpisa obvezne prodaje krompirja.

Kdor je pridelal krompir izven mej okraja svojega bivališča, običajno kontrolo KLO na ta način, da mora za prevoz krompirja na dom zahtevati od KLO potrdilo, da prevaža svoj pridelek.

Nad drugimi prevozi krompirja iz okraja v okraj pa vrši kontrolo okraj, kjer je prevažani krompir pridelan. Brez njegovega dovoljenja prevozi niso mogoči.

Resni pridelovalci krompirja se ne bodo izmikali svojim obvezam za ceno sodno kaznivih dejanj ali prekrškov, ki

M. V.

ŠAH

Prvenstvo Ptuj

Tekom tedna so bila odigrana nadaljnja tri kola. Izidi posameznih kol so:

Peto kolo: Podkrajšek J. : Pešl 1:0, Rudolf : Podkrajšek R. 0:1, Ryževski : Kosmač 1:0, Perger : Kancler 1:0, Toš : Košir 1:0, Drolenik : Šorli prekinjeno.

Šesto kolo: Šorli : Farazin 1:0, Podkrajšek J. : Drolenik 1:0, Rudolf : Pešl 1:0, Kosmač : Perger 1:0, Kancler : Toš 0:1, Podkrajšek R. : Košir prekinjeno.

Šedmo kolo: Toš : Kosmač 1:0, Ryževski : Šorli, Farazin : Podkrajšek J., Drolenik : Rudolf, Pešl : Podkrajšek R., Košir : Kancler prekinjeno.

Prekinjene partije iz prejšnjih kol: Ryževski : Perger 1:0, Kosmač : Pešl 0:1, Drolenik : Kosmač 0:1 in Šorli : Pešl 0:1.

Stanje na tabeli po sedmem kolu je sledeče: Toš 6 in pol, Podkrajšek J. 5 in pol, Košir, Podkrajšek R. 4 (2), Pešl 4 (1), Rudolf, Ryževski 3 (2), Kosmač 2 (2), Farazin 1 (3), Šorli 1 (2), Perger, Kancler 1 (1) in Drolenik 0 (3).

POPRAVEK

V številki 25 objavljeni program za »Teden matere in otroka« za nedeljo, 2. oktobra ob 9. uri v Ptuj, Med vrta — ogled zgradbe in notranje ureditve bodočih otroških jasli, ne pa ob 10. uri otvoritev otroških jasli.

Uredništvo.

Najditelj listnice z dokumenti tov. Dokl Alojza iz Ptuj, Rogozniška cesta, naj te odda proti nagradi v upravi »Našega dela«. Dokumenti so bili izgubljeni na cesti med Ptujem in Marjeto na Dravskem polju.

Pred 80 leti je sprejela ptujska gimnazija 46 dijakov, zdaj pa jih študira 900

Gimnazija v Ptuj praznuje te dni 80-letnico svojega obstoja. Ustanovljena je bila ob začetku narodnostnih bojev na naših tleh in bi naj predstavljala eno izmed orožij germanizacije vladajočega naroda bivše Avstrije. To je tudi v prvih desetletjih svojega obstoja bila. Toda nejn nadaljnji razvoj je po neizprosnih logiki narodnostnega in splošno družbenega razvoja vedno bolj usmerjal domačin-Slovenec kljub grozečemu pritisku z Dunaja, ki so mu še pomagali zagrizeni kolonizatorji v Ptuj.

Ko so se v letu 1860 začeli v Avstriji ustavni boji, se je ob prebujajoči se narodnostni zavesti začela čutiti potreba po pozitivni prosvetne življenja. Ustanavljale so se čitalnice in podobne prosvetne ustanove. Tudi v Ptuj je bila v tem času (1864 l.) ustanovljena narodna čitalnica, v istem letu pa je sklenil občinski mestni odbor ustanoviti v Ptuj srednjo šolo, ki bi naj ne imela namena služiti vzgajanju slovenske inteligence in nadaljnjemu prebujanju slovenske narodne zavesti, temveč da bi pomagala raznarodovalni politiki dunajskih oblastnikov. Pet let je minilo po tem sklepu, ko je končno l. 1869 bila ustanovljena deželna nižja realna gimnazija, sicer samo s prvim razredom, v katerega se je vpisalo 46 učencev. V začetku je bila nastanjen v poslopju dekliske šole, pozneje pa se je preselila v privatno poslopje na Vrazovem trgu. Število dijakov je po štirih letih naraslo na 100 in je za to mestna občina kupila poslopje sedanjega dijaškega doma ter ga preuredila za potrebe gimnazije. Ker je v tretjem razredu obstojala možnost izbiranja med grščino in francoščino in ker se je večina dijakov vsako leto odločila za grščino, so v letu 1878 spremenili gimnazijo v nižjo humanistično. Potrebe mesta in okraja so narekivale v tem času izpopolnitev zavoda, toda borba za višjo gimnazijo je trajala vse do leta 1898, ko je bil z začetkom šolskega leta 1898-99

odprt na ptujski gimnaziji peti razred. Tako praznuje zavod letos tudi 50-letnico višje gimnazije.

Pred tem se je gibalo število dijakov med 90 in 110 ter jih je bila dobra polovica slovenske narodnosti. Značilno za tisto dobo pa je, da so se nekateri dijaki vpisovali eno leto kot Slovenci, drugo leto pa kot Nemci, nekateri pa celo kot pripadniki slovensko-nemške narodnosti. V začetku med Slovenci in Nemci ni bilo večjih narodnostnih trenj. Slično kot pri dijakih, je bilo razmerje glede narodnosti pri učiteljih. Prvi ravnatelj zavoda je bil Fichna Ant. Čeh po narodnosti, ki je ostal do leta 1881. Po njegovem odhodu je vodil zavod profesor Hubad Franc, ki ga pa deželni odbor v Gradcu kot Slovenca ni hotel definitivno nastaviti kot ravnatelja. V tem času so namreč zelo vzplamteli narodnostni boji, ki so se predvsem odražali tudi v šolstvu. Zaradi nastavitve Tirolca Tschane Hansa za ravnatelja v letu 1885 je prišlo v deželnem zboru do ostrih razprav o ptujski gimnaziji. Slovenski poslanci so zahtevali pravice tudi za slovenske dijake, Nemci pa so zagovarjali nemško gimnazijo, češ da stoji na »nemških tleh«. Gimnazija je seveda ostala nemška, dobila je pa še naloge poostre germanizacije. Zaradi tega so slovenski dijaki odhajali rajši v gimnazije v Maribor in Celje, kjer so zavodi imeli v nižjih razredih slovenske paralele in vsled tega, ker je ptujska gimnazija imela samo štiri nižje razrede.

V letu 1900 je bilo zgrajeno novo, sedanje gimnazijsko poslopje in so tako bili ustvarjeni najnujnejši predpogoji, da bi zavod uspešno služil prebivalstvu mesta in okraja. Toda funkcionari, nenarodne oblasti so vztrajali pri tem, da mora gimnazija ostati nemška in služiti njihovim germanizatorskim težnjam. Stremeč k temu cilju, so v letu 1900 preuredili stare gimnazijske prostore v nemški dijaški dom, ki so mu dali naloge,

nuditi možnost študiranja predvsem Nemcem ter vsem ostalim, le Slovenci so bili izključeni. Tudi v samem zavodu so začeli izvajati velik pritisk na slovenske dijake ter so jih n. pr. pri sprejemnem izpitu za prvi razred v letu 1898-99 od 44 prijavljenih zavrnil 26 z motivacijo, »da ne znajo dovolj učnega jezika«. Tako je leto za leto bila razlika med Nemci in Slovenci večja, slovenskih dijakov je bilo vedno manj. Podobno kot z dijakimi, je bilo s profesorji. Po smrti ali odhodu Slovencev je bil nastavljen Nemec. V letu 1875 je bilo med 8 profesorji 5 Nemcev, leta 1905 od 14 le še dva. Stanje se ni izboljšalo vse do leta 1918.

Z ustanovitvijo Jugoslavije je nastopil čas, ko bi gimnazija lahko začela služiti ljudstvu Ptuja in okraja v narodnem duhu. Takratni ravnatelj dr. Karl Schöbinger je bil razrešen, postavljen pa Slovenec Franjo Vajda. Na gimnaziji je bilo med 200 dijakih le 37 Slovencev. Vsled tega so v decembru 1918 na ponovnih sprejemnih izpiti sprejeli 32 novih slovenskih dijakov, ki so po 50-letnem obstoju zavoda predstavljali prvi slovenski razred. Toda tudi v ostale razrede je bil uveden slovenski učni jezik, nemški profesorji pa so bil postopoma odslovljeni. Nekaj časa je število dijakov ostalo isto, nato pa se je začelo naglo dvigati. Ob 60-letnici je štel že 300 dijakov, ob 70-letnici pa 494. Kljub velikemu številu dijakov in narodnostnim potrebam, pa se je zavod moral še naprej boriti za svoj obstoj, oziroma za svojo popolnost. V letu 1927/28 je bil z motivacijo, da sme biti v vsej državi le 80 popolnih gimnazij, ukinjen peti razred, kljub temu, da je bilo vanj vpisanih 31 dijakov. Ukinitev je bila na mnoge proteste preklicana, vendar s pripombo, da bosta v naslednjem šolskem letu ukinjena peti in šesti razred. To se pa ni zgodilo. Še enkrat je ptujski gimnaziji grozila okrnitev poleti 1932, ko je bila reducirana na nižjo, kar je pa veljalo samo en mesec.

Gimnazija je imela velike težave po l. 1918 zaradi nedovoljnega števila prostorov. Stavba, ki je bila zgrajena l. 1900, je bila predvidena za 8 razredov s približno 200 dijakimi. Število dijakov je vedno bolj naraščalo ter je bilo treba odpirati vzporednice. Te so nameščali v pripravnici v muzejskem poslopju in v dijaškem domu, nekaj časa tudi v Mladiki. Ker se to stanje ni moglo dalje časa vzdržati, je mestni občinski svet kupil staro dominikansko vojašnico ter premedil vanjo Ferkov muzej, dosedanje muzejske prostore pa preuredil v gimnazijske učilnice.

da so v njegovem času krmili svinje z enozrnato pšenico. Te vrstice so nov dokaz, da je domovina enozrna pšenice nekje v bližini Grčije, verjetno v Mali Aziji. Tako nas lahko celó slučajna in postranska opomba staroveškega pisatelja spravi na pravo sled pri iskanju domovine žita.

Včasih pa najdemo v starih rokopisih tudi podrobnejša poročila o staroveškem poljedelstvu. Grški in rimski popotniki nam pripovedujejo, kakšna polja so videli na svojih potovanjih, kaj je na teh poljih raslo in s kakšnim kruhom so jih pogostili.

S prebiranjem rokopisov seveda ne pridemo posebno daleč. Če hočemo najti domovino pšenice, ne smemo samo brskati po zapisnikih staroveških popotnikov, ampak moramo proučevati tudi, kaj sejejo kje dandanes.

Ko se je selila pšenica iz svoje domovine, so jo med potjo nekatere vrste zapustile. Čim dlje je prišla, tem manj vrst je nosila s seboj. Prav daleč — na tisoče kilometrov — je prišlo le malo vrst.

Proučiti polja vsega sveta pa ni tako preprosta naloga. A učenjaki so v tem pogledu že marsikaj dognali. Narisali so zemljevide svetov nega poljedelstva. Na vseh zemljevidih kažejo raznobarna znamenja — zvezdice, trikotniki, križci, krogi, kvadrati — katere vrste kulturnih rastlin rastejo v posameznih deželah. Če vzamemo v roke zemljevid mehke pšenice, vidimo, da se v Evropi, v severni Aziji in Afriki ponavljajo vedno ista znamenja. To se pravi, da tam ni mnogo vrst mehke pšenice. Čim bolj pa se bližamo južno-zahodni Aziji, Hindukušu, Himalaji, tem več znamenj najdemo — z zelenimi se družijo modra, z modrimi rdeča, poleg zvezdic so trikotniki, poleg teh križci, zraven njih krogi in kvadrati. Tja,

Vedno nove nesreče na cestah so dragocena šola za neresne ljudi

V zadnjem času je prišlo na cestah v neposredni bližini Ptuja do težkih in smrtnih nesreč, ki niso slučajne, temveč kot posledica neupoštevanja cestno-prometnih predpisov. Mladi ljudje legajo prežgodaj v grob, na obče ljudski imovini pa nastaja nenadomestna škoda.

Dne 19. septembra je vozil Osterman Stane iz Čred št. 25 pri Celju, ki je v službi v Celju pri SAP kot šofer II. razreda, s tritonskim avtomobilom pivo iz pivovarne Laško v Ormož. Vino, ki ga je izpil v Ormožu, je zadoščalo, da je postal ravnodušen do vožnje s hitrostjo 60 do 70 km na uro. Tovorni avto je obdržal svojo silo, primanjkovalo pa je te šoferju Ostermanu, sicer bi na ovinku pred Spuhljo upotabil zavoro, da ne bi preskočil cestnega jarka in s prvim desnim kolesom podrč dveh betonskih stebrov jakosti 30x30 cm. Ni čudno, da sta se mu od močnega sunka odtrgali prednji kolesi z osjo. Avtomobil se je prevrgel. Embalaža za pivo se je razpršila po 14 m v krogu premera 19 metrov. 10 metrov od podrčih stebrov se je avtomobil postavil na zadnja kolesa. Odtrgani prednji kolesi sta zleteli 3 m od motorja, prednji del motorja pa se je zaril v zemljo. Slučajno sta ostala šofer Osterman in spremljevalec telesno nepoškodovana. Za škodo, ki jo je povzročil obče ljudski imovini, bo šofer Osterman odgovarjal pred ljudskim sodiščem. Od njegove neopredelnosti se bodo ostali šoferji mnogoteša naučili.

Tovariš Kuzmanovič Boris, študent farmacije v Zagrebu, je legel zaradi pro-

metne nesreče v prefarni grob. Dne 25. septembra t. l. popoldne ob 14.30 je s hitrostjo zavozil na ostrem ovinku na Zg. Bregu pri Ptuj v tovorni avto, last OZKZ v Ptuj, ki ga je upravljal tov. Pšajd Franc in vozil s predpisano brzi- no in pravilno po desni strani ceste. Pokojni Kuzmanovič je na ovinku zavozil na levo stran, da bi lažje zavzel nepregledni ovinek, kar je imelo ob veliki hitrosti zanj posledico, da se je zaletel v prednji branik in desno kolo tovornega avtomobila. Po štirih urah trpljenja je podlegel v bolnišnici v Ptuj smrtonosnim poškodbam. Njegovo motorno kolo je nerabno.

Dne 26. sept. se je eno in pol leta star Dobnik Anton igral ob desnem robu mariborske ceste na Hajdini zraven tov. Spoljar Marije iz Spodnje Hajdine, ki je opravljal neko delo. Iz smeri Maribor—Ptuj je privozil tov. Jaušovec Franc s pettotskim tovornim avtomobilom. Mali Tonček bi v rokah Spoljarove mahal avtomobilu, tako pa se je nezavarovan zaletel k zadnjemu desnemu kolesu avtomobila in razumljivo obležal na licu mesta mrtev. Take so posledice puščanja otrok na cestah in ob cestah brez nadzorstva odraslih ljudi, ki bi morali vedeti, da se otroci ne zavedajo prometnih nevarnosti, ker sicer čutijo, da jih povsod kdo varuje.

V teh nakazanih primerih zadnjih dni se zrcali, nujnost resnega obnašanja na cestah, da ne bo tako tragičnih primerov in nepotrebne škode z uničevanjem vozil.

Z. J.

Doba prvega desetletja stare Jugoslavije na ptujski gimnaziji in nekaj let čez, je doba revolucionarnih podvigov napredne mladine. Imena narodnega heroja Toneta Tomšiča, španskega borca Dušana Kvedra, narodnega heroja Antona Žnidariča, člana CK KPJ dr. Jožeta Potrča, pisatelja Ivana Potrča, Ivana Bratka itd. nam to potrjujejo.

Mračno leto 1941 je namenilo ptujski gimnaziji vlogo, ki jo je nekoč že imela. Le redki Slovenci so mogli študirati v zavodu, v katerem so se šopirili v glavnem le »Volksdeutscherji« in Nemci. Najnovejša in poslednja oblika starega cilja germanizacije je

s pohlepom po naši deželi zasegla tudi gimnazijo. Naše ljudstvo pa je že v tem času imelo Partijo, ki je kljubovala staremu sovražniku v novi obleki.

Vratu zavoda so se po osvobojenju široko odprla mladini delovnih ljudi ptujskega okraja. Pretesni prostori narekujejo potrebo gradnje novega poslopja. Mladi ljudje ptujske gimnazije pa bodo s pridnim izpopolnjevanjem svojega znanja pozneje v življenju dokazali, da se zavedajo potrebe nadaljevanja tradicije svojih revolucionarnih predhodnikov.

P. K.

M. Iljin

Priroda in ljudje

Po sledovih narodov

Sedaj so raziskovalci vedeli, kaj naj iščejo. Treba je bilo rešiti vprašanje, kje naj iščejo.

Pri tem vprašanju so se morali raziskovalci, ki so se odpravljali na pot, takoj domisliti zgodovine narodov, spomniti na poljedelce, ki so živeli pred tisočletji.

Sovjetski učenjaki so preudarili tako:

Nekje v starodavni poljedelski deželi so ljudje nekoč vzgojili neko kulturno rastlino, na primer mehko pšenico. V tisočletjih so poljedelci te dežele vzgojili mnogo podvrst take pšenice. Eno vrsto je imela manjša zrna, druga večja; pri vsaki vrsti sta bili barva in oblika klasa drugačni. Eno vrsto je bolj prenašala mrz, druga slabše.

Vse te vrste pšenice ki jih je bil vzgojil človek neke dežele, pa niso ostale samo v svoji domovini. Na grbah velblodov — in skupaj z ljudmi so potovale tudi zrnja iz njih so se daleč v novih krajih razvila nova zrna in neštivilna pokolenja zrn. Vedno bolj so se širila po zemeljski krogli pšenična polja. Pšenica je postala poglavito žito sveta. Nekatere njene vrste so prišle v Evropo, druge na Kitajsko, tretje v Indijo. A le v njeni domovini so se ohranile potomke vseh njenih vrst — tistih, ki so osvojile polja drugih dežel,

in tistih, ki niso nikdar zapustile domovine.

Največ vrst mehke pšenice mora biti torej v njeni domovini.

Kje pa je ta domovina? Kako naj jo poiščemo?

Treba je iti nazaj po sledovih narodov, po sledovih trgovskih karavan. Treba je prehoditi v obratni smeri vsa pota, po katerih je potovala pšenica pred stoletji in tisočletji.

Toda kako naj najdemo, kako naj odkrijemo te sledove? Saj so že zdavnaj zameteni in zasuti. Tam, kjer so bila nekoč mesta in pota moramo sedaj kopati mnogo metrov globoko, če hočemo priti do razvalin, temeljev, do glinaste posode ali kamna z vsekanim napisom. Tudi ti drobci preteklosti nam marsikaj povedo o potih po katerih so potovala ljudstva.

Včasih pa nam celó pokažejo, kar iščemo. Primerilo se je, da so našli učenjakih v piramidah v starih grobnicah posode z zrnjem pšenice in prosa. Pri iskanju domovine žita nam pomorejo tudi stari rokopisi. Mnogo takih rokopisov so že zdavnaj našli. Po njih so proučevali zgodovino način življenja in jezik starodavnih narodov. A nikomur ni prišlo na misel, da nam stari, napol prepereli pergamenti in papirusi lahko pokažejo, kje naj iščemo neznane vrste žita. Za zgodovinarji in arheologi so sedaj prvič tudi agronomi vzeli v roke dela starih filozofov in pisateljev — Aristotela, Plinija, Kolumela, Teofrasta, Dioskorida.

Skrbno so izpisali vsako vrsto, ki je kaj povedala o staroveških žitih. o piri, pšenici in prosu. Aristotel pravi nekje,

Murkovim sinovom iz Lancove vasi in njihovim pomočnikom nakradeni med ne bo sladek

Čebelarstvo predstavlja na področju ptujskega okraja važen gospodarski faktor, ki sicer ni zajet v okrajnem petletnem planu, za to ni čudno, da obstojajo škodljivci, ki ogrožajo razvoj čebelarstva.

V Lancovi vasi je imel Stajner Albert iz Zetala na ajdovi paši čebele. V noči med 1. in 2. septembrom t. l. so bile te čebele žrtve tatov, ki so vlomili v čebelnjak. Vanj so prišli vlomilci skozi streho, z žveplom uničili 5 panjev čebel, odprli vrata čebelnjaka in so odnesli satovje z medom. Vidni sledovi niso ostali. Težko je bilo lastniku čebel izreči sum.

Tov. Božič Anton je pripravnik milničnik na postaji NM Vid pri Ptuj. Lotil se je naloge izsleditve storilcev. Prvič se mu ni posrečilo izslediti tatov medu, vendar se s tem ni pomiril. Nedvomno je bilo, da so vlomili v čebelnjak domačini. Našel je način, ki mu je

omogočil odkritje vlomilcev. Na senu družine Murko Konrada iz Lancove vasi št. 23 je bil najden škal z medom odnosno s satovjem. Treba ga je bilo odkriti, kar je zahtevalo Božičevo vztrajnost in iznajdljivost. V nadaljnji preiskavi je tov. Božič dognal, da so vlomilci Murko Alojz, Konrad in Jože. Slednja dva sta se iz strahu pred odgovornostjo oddaljila v Haloze, vendar to ni nič pomagalo. Kot glavna krivca sta Murko Konrad in brat Jože predana javnemu tožilstvu, ki sta kot sotorilce navedla tudi Sitar Ivana, Mlakar Matevža, Svenšek Ivana in Franca, Kranjc Franca iz Lancove vasi.

Med ljudstvom ni težko odkriti poedincev, ki so jim organi NM neprijetni pojav, vendar gleda večina ljudstva v mladih, iznajdljivih in skromnih članih NM svoje dobre zaščitnike v borbi proti sovraženikom ljudske imovine, delamržežem in špekulantom.

L. P.

Tudi gasilci sodelujejo pri gradnji socializma

Bežen pogled v prvo polletje 1949. leta in pozneje v letošnjem letu nam kaže v mednarodni politični situaciji velike podvige in borbo svobodoljubnih narodov Evrope, Azije in Afrike proti kapitalizmu. Angloameriški imperialisti z Well Streetom na čelu poskušajo s pomočjo raznih Churchillov, Deveyev in drugih, zaneiti novo klanje. To se ji manj posrečilo in se jim v bodoče tudi ne bo, ker so sile miru in napredna vedno močnejše ter bodo vsak tak poizkus zatrlje že v kalu. V domovini smo pričeli leto 1949, odnosno končali leto 1948 z raznimi kongresi, ki so nam nakazali in začrtali pot za tretjo leto petletke. Na vasi se je pričela vedno ostrejša razredna borba med ostanki kapitalističnih elementov ter velikimi množicami, ki obsojajo izdajalstvo in sabotersko politiko kulaka in zahtevajo proti njemu najostrejša ukrepe, združujejo pa se v kmečko obdelovalno zadrugo, ker vidijo potrebo po večjem donosu, zmanjšanju proizvodnih stroškov in pogoj za dvig življenske ravni.

Razvijajoče industrije gradimo s pospešenim tempom, čeprav nam kapitalistični svet s svojo trgovinsko politiko hoče predvsem škodovati, po drugi strani pa klevetniška kampanja resolucije informirajo ter gospodarski pritisk in blokada demokratičnih držav. Vse te težkote in objektivne težave pa nas niso strle, temveč se je vsa delavna ljudstva stmnjeno okrog naše Partije in njenega vodstva zagrizle s podvojeno silo v izgradnjo socializma. Ni je sile, ki bi nas gradnji ovirala ali motila. Mi kot zvesti Titovi borci gradimo dejansko socializem in smo s svojim delom dokazali, da dejansko prekašamo našo sosednje demokratične države razen SZ.

Pri vsej tej borbi za izvedbo plana pa ne zaostajajo naši čuvarji splošnega ljudskega imetja — gasilci. Tudi oni hočejo doprinesiti svoj delež k ustvaritvi socializma, saj so naredili do polovice avgusta t. l. 14.247 udarniških ur pri raznih gradnjah v ptujskem okraju. Lastne delovne brigade gasilci doslej še niso formalno organizirali pa se sedaj, katera bo šla na udarniško delo v tovarno Strlišče. To bo nov udarec klevetniškim informirajo, kajti

vsako delo, ki ga opravi naš delavec je zausnica klevetniškim naše Partije. Kot posamezniki — gasilci pa so se vključevali gasilci tukajšnjega okraja v frontne brigade, kjer jih je bilo 265 po številu in naredili skupno pri gozdnih akcijah 79.500 udarniških ur s svojimi konji in vozovi.

Poleg vseh teh javnih del pa so gasilci zvesto čuvali ljudsko imovino, saj so porabili na vseh požarih skupno 3.102 uri in s tem preprečili za 180.000 din škodo na zadržnem imetju, za 4.176.048 din, na državnim imovini in za 18.461.388 din na privatnem premoženju. Vse to so ogromne številke in lahko vidimo, kako ogromno škodo lahko naredi ogenj v pol leta. Zato je nujno, da se gasilstvu posveti res večjo pažnjo, da očuvamo ljudsko premoženje pred uničevalcem — požarom.

Tudi gasilci so tisti, ki so sprevidel, da je boljša obdelava s skupnim obdelovanjem in so pričeli vstopati v kmečke obdelovalne zadruge, kjer jih imamo danes že 22 po številu, 22 novih graditeljev socializma na vasi.

Poleg svojega ogromnega dela gasilci niso zanemarjali študija, ter imeli v letošnjem letu že 6.381 ur pri strokovnih predavanjih, 282 ur pri političnih predavanjih in 1168 ur pri raznih tečajih in kočno pri gasilskih vajah 38.955 ur. Vse te številke kažejo, da gasilci v ptujskem okraju ne spijo, temveč se nenehoma izobražujejo za čimboljšo izvedbo požarne nevarnosti na terenu. Slabše je v vrstah gasilstva s političnim študijem, kar bi bilo nujno, da se pospeši. V vsakem centru gasilskega društva je prav gotovo vsaj en sposoben voditi študij, kateri bi lahko mnogo pripomogel k ideološki izgradnji članov gasilstva, kajti enkrat za vselej je treba pomesti s staro miselnostjo — vsak gasilec mora biti danes seznanjen s svetovnimi in domačimi dogodki, ker le na ta način bo lahko sledil času, v katerem se nahajamo.

Pozabiti pa ne smemo, da so gasilci posvetili mnogo pozornosti tudi svojim gasilskim domovom in orodju. Po okupaciji so bili že delno popravljani gasilski domovi v Bukovcih, Šikolah, Mezcih, Govcih, Trgovšču, Ormožu in Vel.

Vozniki, pripravite se na „Teden cest“

Okrajni petletni plan zajema potrebo obnove uničenih odsekov okrajnih cest in potrebo po rednem vzdrževanju okrajnih cestišč. Osnovni del teh nalog bo opravljen z investicijami v znesku 36.240.000 din, dodatni del pa bo izvršen s pomočjo množičnih prostovoljnih akcij v »Tednu cest« v času od 16. do 23. oktobra t. l.

Lastnikom in upraviteljem motornih in vprežnih vozil je jasno, kaj predstavljajo za vozila uničeni predeli cest in kolikega pomena so za promet redno vzdrževana okrajna cestišča. Mnogi od teh sicer kritizirajo, če se morajo voziti po slabih cestah, vendar si ne vzamejo primerne prilike, da bi pomagali odpraviti škodo na cestnih objektih, ki so jo sami pomagali napraviti.

Velik avtomobilski promet pri nas v povojnem času dan za dnem preizkuša trdnost naših cest. Ob deževnem vremenu nastajajo iz cestnih jamic obsežne mlake, ki se nanje vozniki motornih vozil mnogo ne ozirajo, ker je zanje večkrat važnejši čas od sredstev, ki so jim na razpolago. Prevažano blago je često dokaz, po-

sledic voženj po slabih cestah. Po gladkih cestah je težko kaj razbiti, razsipati ali drugače poškodovati. Zato je kakovost cest odraz državljanu in tuju, kako se pri nas gleda na objekte, ki so v stalni uporabi delovnega ljudstva, ki so vsakomur na razpolago in ki vsakomur le koristijo.

»Teden cest« ne bo uspešno izveden, če se odgovorni funkcionarji ne bodo posvetili skrbi za tehnično pripravo in zvedbo tedna, za pravočasno nabavo gramoza, razvoz gramoza in posipanje cest, če ne bodo koristniki cest nudili pravočasne in dovolj delovne pomoči in razumevanja za obnovo cestišč.

Poverjeništvu za lokalni promet pri OLO v Ptuj je pozvalo krajevne funkcionarje, da bi na svojih področjih uspešno izvedli potrebna dela, da tam ne bo slabih cest. Če bi se pa funkcionarji KLO in OF zadovoljili samo s tem, da so prejeli okrožnice, ceste na njihovem področju pa ne bodo popravljene, cestni objekti ne bodo predstavljali slike dobrih gospodarjev tega dela občeljudske imovine.

Š. V.

Roditeljski sestanek — uvod v „Teden matere in otroka“

V nedeljo, dne 25. septembra, se je vršil na breški šoli sestanek staršev. Skrb ljudske oblasti za našo mater in otroka je odjeknila tudi na tem sestanku. Prisotni so z odobravanjem sledili izvajanjem tovarišice učiteljice, kako se danes pomaga materi, kako se ustvarja malčkom lepšo otroško dobo, kako se mladini odpira pot do izobrazbe, skratka, kako se mladini gradi srečnejša in lepša bodočnost. Brežani vedo, da se trudi naša ljudska oblast, da bomo vzgojili zdrav, vesel, samozavesten, socialističen rod, ki bo oborožen z resničnim znanjem.

Ker je bil ta sestanek staršev ob otvoritvi »Tedna matere in otroka«, so se odločili breški pionirji, da na tem sestanku obdario Rimelovo mamo, ki je vzgojila v skromnih razmerah veliko priidnih pionirjev. S solznimi očmi je poslušala mamica govor pionirke in nato sprejela razna darila.

Predplačnikom in zamudnikom

Današnji številki smo priložili poloznico z namenom, da omogočimo predplačnikom nakazilo naročnine za IV. četrtletje, zamudnikom pa nakazilo zaostanek.

Dolgovni zamudnikov močno zavirajo napredek našega glasila. Sicer bi laže nagrajevali dopisnike, vršili posnetke mar-

Nedelji. V gradnji je 5 gasilskih domov in to: Loperšice, Grabčinski breg, Gabernik, Mala vas in Lovrenc na Dr. polju.

Vse to delo, ki so ga opravili gasilci ptujskega okraja, pa ne sme biti po-

ljutih kolektivov in objavljati slike, ustvarjati povezavo z dopisniki itd. Vse to je vezano z izdaji

Prepričani smo, da bodo naši naročniki tako s podeželja kot iz mesta razumeli, da spada redno plačevanje naročnine za lokalni teden med vrline zavednih članov OF.

Uprava

zabljeno, temveč mora biti nadaljnja vzpodbuda za delo in da se to delo še mnogo poveča in razširi, kajti le s tem bomo doprinesli pri izgradnji socializma tisti delež, katerega kot državljan FLRJ moremo doprinesiti.

bfs Ne

Shranjevanje krompirja čez zime je torej važna stvar. Paziti je treba na prehud mraz, preveliko toploto in vlago. Kleti morajo biti tako urejene, da odgovarjajo vsem tem pogojem. Tudi zrak v kleti mora biti čist. Okna v suhem vremenu odpiramo, v mokrem in hladnem pa zapiramo ter sploh skrbimo za ventilacijo. Razumljivo je, da moramo krompir več-

krat pregledati in prebrati. Vse gnile in nagnjene gomolje izločimo.

Priporočljivo je, da gospodarstva, k nimajo pravih klet, hranijo krompir posebno semenski, v zasipnicah, v katerih ostane krompir bolj zdrav kakor v vlažnih, zatohlih ali prehladnih kletih. Spravljanje krompirja v globoke jame ni priporočljivo, ker so pretopele.

V krmljenju z ovsom je treba biti previden

Oves je znan kot eno najboljših krmil ne samo zaradi tega, ker vsebuje obilo hranilnih snovi, temveč predvsem zaradi lahke prebavljivosti in zdravstvenega učinka. Tem lastnostim je pripisati, zakaj je oves za nekatere vrste živali, zlasti za mlado živino, za plemenjake in konje težko nadomestljivo krmilo.

V čem temelji ta zdravstveni učinek, do danes še ni natančno dognano. Domneva se pa, da je ta učinek v nenasredni zvezi s posebnim razmerjem med beljakovinami in toščami. Dolgo časa je veljala polužnina (alkaloid), t. zv. avenin, ki se nahaja v vrhnji plasti zrna, za zdravstveno snov, kar je odkril znanstvenik Sanson, toda drugi strokovnjaki tega niso mogli ugotoviti. Zato se zatrjuje, da ni šgurino, da je avenin v ovsu navzoč Ni pa izključeno, da se v ovsu nahaja kal polužnina ali alkaloid, ali pa da povzroča okusnost ovsu (po mnenju znanstvenika Potta) neka vanilij podobna snov, ki draži žleze, da proizvajajo obilo prebavnega soka, kar pospešuje popolnejšo prebavo.

Med dušičnimi snovmi, ki se nahajajo v ovsu, je najvažnejši albumin, ki se nahaja v 1,2% rastlinskega klica (gladina) in 3,6—5,3% legumina (rastlinske sirne). Razen teh vsebuje zrno tudi encime ali kemične snovi, ki pretvarjajo razne

sestavljene snovi v enostavne spojine. Razlikujemo encime, ki razkrajajo škrob in take, ki razkrajajo beljakovine. Med ogljikovimi vodani (hidrati) so važni škrob, dekstrin in majhne količine sladkorja.

Po Kellnerju vsebuje oves sledeče hranilne snovi: vode 13%, ogljikovih hidratov brez vlaknine 58%, beljakovin 10,3%, vlaknine 10,3%, tošč 4,8%.

Oves ima pa kljub navedenim prednostim za 4% manjšo hranilno vrednost kakor koruza. Če pa primerjamo oves glede vsebine tošč z drugimi žiti, vidimo, da ima sorazmerno največ tošč.

Tošč v žitnih zrnih:

oves	4,8%
ječmen	2,1%
šenčica	1,9%
rž	1,7%

Organskih snovi ovsu prebavi konj 51%, ovca pa 56%, in sicer:

	konj	ovca
beljakovina	8,0%	7,0%
tošč	3,2%	3,7%
vlaknin	0,7%	4,5%
ostalih ogljikovih hidr	38,0%	40,0%

Fizkultura

ODBOJKA

Polet (Maribor) mlad.: TD Ptuj 3:2

V četrtek, 22. t. m., je gostovalo v Ptuj mladinsko moštvo člana prve zvezne lige Poleta iz Maribora in je odigrala na igrišču UDV-e prijateljsko tekmo v odbojki z moštvom TD Ptuj. V prvem, kakor tudi v drugem setu so Ptujčani s krasno igro nadvladali goste in so odločili oba seta z visokim rezultatom 15:5 in 15:9 v svojo korist. Gledalci in igralci so že bili trdno prepričani v sigurno zmago Ptuj. V tretjem setu pa so se Mariborčani zbrali in z ostrimi udarci zmanjšali rezultat v setih na 2:1. V tem setu so igralci Ptuj popolnoma razočarali in dopustili, da so jih gostje premagali s poraznim rezultatom 15:2. V četrtem setu so imeli Ptujčani zmago tako, akoč že v rokah. Prišli so v vodstvo najprej 8:0, nato so vodili že z 11:1, a kljub temu niso znali odločiti ta set v svojo korist in s tem tudi igro. Igralci Poleta so se zbrali in z lepo igro najprej rezultat izenačili, nato pa dobili še drugi set z rezultatom 15:13. V petem, odločilnem setu, se je pričakovala ostra borba za zmago. Nasprotno pa se je s strani Ptuj razvila mlačna igra, ki je prinesla Poletu zmago 15:4 v petem setu in s tem tudi končno zmago srečanja.

Zmaga Poleta je kljub premoči Ptuj v pričetku igre popolnoma zaslužena. Igralci Ptuj bi lahko z malo večjo pazljivostjo odločili igro v svojo korist z rezultatom 3:1. Sodil je Košir. K. M.

NOGOMET

Pionirsko prvenstvo mariborskega okrožja

SD Drava : SD Pesnica (Maribor) 1:0 (0:0)

V nedeljo, 25. t. m., je pionirsko moštvo SD Drave odigralo prvenstveno nogometno tekmo za pionirsko prvenstvo mariborskega okrožja s pionirji SD Pesnice iz Maribora. Tekma se je ves čas odigrala pred vrati gostov, toda ptujski pionirji svoje premoči niso znali izkoristiti in je malo manjkalo, da se tekma ni končala brez gola. Nekaj minut pred koncem je dal Herceg zmagoviti gol.

K. M.

SD Polet II. : TD Ptuj 3:2

V četrtek, dne 22. t. m., je bila v Ptuj na igrišču UDV odigrana prijateljska tekma v odbojki med SD Poletom in TD Ptujem. Zmagal je po težki borbi zaslužen SD Polet iz Maribora.

Moštvi sta se pred približno 100 gledalci predstavili v sledečih postavah:

SD Polet: Sediv, Merčnik, Hacin (Moran), Mihec, Pipon in Horvat.

TD Ptuj: Bezjak, Klinger, Hočevar, Kosi, Jošt in Senčar A.

Kratek potek igre: V prvem setu so prevladovali na terenu igralci TD Ptuj, ki so ta set odločili s premišljeno igro v svojo korist z rezultatom 15:5.

Tudi v drugem setu so pokazali domačini lepo igro. Borba je bila še ostrejša kot v prvem setu. TD Ptuj si je z rezultatom 15:8 ta set tudi osvojil.

Zanimiv je bil tretji set. Moštvo TD Ptuj si je z ostrimi streli osvajalo točko za točko. Vodilo je že 9:0. Tedaj se je Polet popravil in prevzel iniciativo nad igro v svoje roke. Še enkrat so vodili Ptujčani in sicer z rezultatom 13:8. Toda nato se razigranemu nasprotniku niso mogli več upirati in so tretji set izgubili z rezultatom 13:15.

V naslednjih dveh setih je na igrišču prevladovalo moštvo Poleta. Domačini so razočarali gledalce s svojo nervozno igro. Izgubili so oba seta (9:15, 4:15). Pri gostih se je najbolj odlikoval Sediv, pri domačinah pa Jošt in Bezjak. Sicer pa je tudi ta poraz za Ptujčane relativen uspeh, kajti Polet spada med najboljša moštva v Sloveniji.

TEORIJA V ZADRUŽNI PRAKSI

Zadružniki bodo krompir pravilno vskladiščili

Dipl. ing. Zorec Egon

Način shranjevanja krompirja preko zime je za njegovo stanje spomladi odločilnega pomena. Posebno smotno pa je treba ravnati s prezimovanjem semenskega krompirja, od katerega kvalitete je odvisen v veliki meri pridelek prihodnjega leta.

Krompir moramo shraniti tako, da ne bo gnil, zmrznil in spomladi odganjal. V pretopli shrambi se predčasno zbudi ter začne kaliti. Koli se razvijejo iz najbolj razvitih oči, iz katerih bi se po saditvi razvil močan poganjki. Znano pa je, da močnejša rastlina laže kljubuje škodljivcem in boleznim. Treba je torej paziti na to, da je v shrambi ne razvije prevelika toplota, ker predčasno kalenje in izgubo najmočnejših pogankov spremlja tudi izsuševanje gomoljev in izguba rednih snovi. V preveliki toploti imajo tudi bakterije raznih boleznih boljše življenjske pogoje, ki se bohotno razvijajo in povzročajo gnitje gomoljev.

Kakor vidimo, ima toplota odločilen vpliv na izpremembe gomoljeve tvarine v času prezimovanja. Vsem je znano, da dobi krompir, ki ga hranimo v kleti, kjer je nižja temperatura od 6°C, sladek okus in da je za uživanje neprimeren. Vsakega bo zanimalo, kaj je vzrok tej izpremembi in kako bi izboljšali svojstva takih gomoljev. Krompirjev gomolj je živo telo, ki diha ter s tem omogoča svoje življenje in pozneje v zemlji razvoj v rastlino. Pri dihanju izloča plin — ogljikov dioksid in vodno paro, torej iste snovi, iz katerih je gomolj v rastni dobi zgradil škrob, katerega vsebuje gomolj okrog 18%. Ker škrob ne more služiti kot snov, ki bi jo gomolj lahko porabil za dihanje,

se mora najprej spremeniti s pomočjo v njem se nahajajočih kemičnih snovi, imenovanih encimov, v sladkor. Slednji se šele pri dihanju spremeni v navedene spojine. Pri nižji toploti, to je pod 6°C, tvorba sladkorja v gomolju ni v sorazmerju z dihanjem in s spremembo sladkorja v ogljikov dioksid in vodo. Pri nižji toploti je dihanje gomoljev zelo omejeno, učinek encimov, ki izpreminjajo škrob v sladkor, pa je isti. Ker pa se v tem slučaju pri dihanju porabi manj sladkorja, se ta v gomolju nakopiči in ima vsebina gomolja za to sladek okus. Vendar so taki gomolji še vedno dobri in uporabi čez kakih 14 dni, če jih prenesemo v prostor s toploto okrog 20°C. Višja toplota namreč pospešuje dihanje in s tem porabo sladkorja.

Drugo izpremembo pa opazimo na gomoljih, ki prezimujejo v kleti, kjer je toplota padla pod ničlo torej tam, kjer zmrzuje voda. V takšni temperaturi zmrznejo namreč tudi gomolji, ki po odtajanju začno gniti, kot taki pa niso več primerni za sajenje ali za hrano.

Kakor škoduje pre nizka toplota krompirju, škoduje tudi prevelika posebno spomladi, ker se krompir pri toploti okrog 10°C prebudi iz zimskega spanja ter začne že v kleti klti. S tem izgubi gomolji veliko hranilnih snovi ter postanejo za sajenje manj vredni. Da bi preprečili zmrzovanje, kakor tudi vse ostale navedene spremembe na krompirju, moramo krompir hraniti v kleti, kjer je stalna toplota 6 do 8 stopinj C. V hladnejši kleti ga je treba pokriti z vrečami ali čim podobnim.